

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6.50
za en mesec " " " 2.20
za Nemčijo celoletno " 26.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—

V spravi prejemov mesečno K 1.90

SLOVENEK

Inserati:

Enostopna petlivrata (72 mm):
za enkrat . . . . . po 15 v
za dvakrat . . . . . " 13 "
za trikrat . . . . . " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostopna petlivrata (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izveniški nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi so ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Opravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 8. Za
Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrške poštne
hran. račun št. 28.511. — Uredniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Govor poslanca dr. Šusteršiča

v državnem zboru dne 10. novembra t. l.
(Po stenografskem zapisniku.)

Visoka zbornica! Tekoča debata je prava specialiteta. Vodimo jo tako rekoč v dveh obrokih in vsak obrok z drugo vlado. (Veselost.) Prvi obrok nam je prinesel jako lep govor bivšega gospoda ministrskega predsednika, drugi se je pa začel z lepim predavanjem sedanjega ministrskega predsednika o dolžnostih parlamenta splošno in v podrobnem. (Veselost.) Sicer pa je sploh nekaj posebnega, da je taka nedolžna reč, kakor je prvo branje, požrla eno ministrstvo. (Veselost.) Že te zunanje okolnosti kažejo, da imamo opraviti z debato, ki je posebne važnosti. Za to pa govori še nekaj drugega, kar je bolj važno, namreč vsebina te debate sama.

Zbornica pogreša vodstva.

Ne da se tajiti, da smo tekom te debate slišali zelo pomembne govore; čuli smo od strani zbornice govore, ki so vredni, da se zapomnijo in jaz sam si dovoljujem v imenu svojega kluba nekaj iz teh govorov podčrtati.

Bili so jako lepi govori in posebno govor visokospoštovanega načelnika Poljskega kluba je bil naravnost mojstrstvo v parlamentarni zgornosti. Nobeden ne more tajiti, da se ta debata vodi stvarno in v finem tonu. In ta okolnost je dokaz, da tisti, ki zoper to zbornico zabavljajo, ki pravijo, da ta zbornica ni delozmožna in nima volje za delo, nimajo prav. (Živahno odobravanje in ploskanje.) Nasprotno je resnica, da je novoizvoljena zbornica prvo primerno priložnost, ki se je za resno debato o političnih problemih ponudila, zagrabila in izvršila veliko politično debato z resnobo, dostojno in stvarno. (Živahno pritrjevanje.) To je dokaz, da je ta zbornica dela sposobna in da ima tudi voljo za delo. (Tako je!) Seveda se ta volja in ta moč nahaja takorekoč v sirovem stanju. Dá se primerjati z vodno močjo, ki jo treba šele storiti porabno. (Pritrjevanje); seveda so za to potrebni tehniki, časih žensalni tehniki, da tako sirovo vodno moč za interese človeštva store porabno. (Živahno odobravanje. — Klic: Ne pa diletanti!)

Diletant tega seveda ni vstanu. Treba je zgraditi zatvornice, napeljati dotočne in odtočne kanale, montirati turbine. Na ta način se ustvari vodnomočna naprava, in sirova vodna sila, ki je preje morebiti šestokrat kvarno in pogubno vplivala, je na ta način postala koristna ter deluje v blagor človeštva. (Živahno odobravanje in ploskanje.) S to sirovo silo razpolaga zbornica, česar nam pa manjka, to je politični tehnik. (Živahno pritrjevanje.) Tega manjka! Hinaščina je, če se, kadar ne gre, izgovarjajo na parlament (Pritrjevanje) in predrzno je, ako vlada parlamentu predava o njegovih dolžnostih. (Odobravanje.) Namesto da bi vlada parlamentu o dolžnostih parlamenta predavala, naj državniki rajši same sebe pogledajo (Zelo res!) in naslove nase usodno vprašanje: Čemu smo pravzaprav tukaj? (Živahno pritrjevanje.) Gotovo, gospod ministrski predsednik ima tisočkrat prav, če pravi: Parlament ni sam sebi namen. Res! Toda tudi vlada ni sama sebi namen (Zelo res!) in najmenj je vlada A, B ali C namen sebi. (Pritrjevanje.)

Jaz pravim in sem to poudaril, da se delovna moč in volja v zbornici v sirovem stanju nahaja in da je treba storiti jo uporabljivo. Zato pa je treba zbornici političnega vodstva (Pritrjevanje), tega rabimo, tega pa nimamo in zato ne morejo sile, ki v tej zbornici počivajo, katera — naj kdo reče, kar hoče — uživa zaupanje milijonov in milijonov (Živahno pritrjevanje) priti do prave veljave, se ne morejo prav udeležiti, v škodo narodov te države in v škodo države same. (Pritrjevanje.)

Pa kdo naj vodi? Tu moram pač odkrito reči, v tem oziru ima spoštovani gospod načelnik Poljskega kluba tisočkrat prav, če pravi, vlada mora voditi. (Pritrjevanje.) Resnično ustavno življenje ni mogoče, ne da bi zbornice vodila vlada, ki ima v rokah moč in upravo, ki razpolaga z vsemi sredstvi države. (Pritrjevanje.) Toda nad vse je značilno, da v istem momentu, ko je načelnik Poljskega kluba ministrskega predsednika pozval: Vodite nas, ekselencija! (Dr. Korošec: Takrat je pa zbežal! — Veselost), ministrski predsednik ni vedel nič drugega storiti, kakor da je z vso naglostjo zbežal v zasebno življenje. Le ne voditi! Tako mislijo naši ministrski predsedniki. Vodstvo zahteva tudi odgovornost — tu mora človek res sam nekaj znati,

nekaj narediti, dokazati, da res kaj razume, pokazati, da je politični tehnik, o katerem sem prej govoril, prevzeti vso odgovornost, za vse, kar stori in česar ne stori. Toda odgovornosti — te, gospoda moja, noče nobena avstrijska vlada prevzeti, ampak mi dosledno vedno in vedno čujemo od vladnih klopi le: Odgovornost za vse imate Vi, zbornica, Vi morate za vse odgovarjati! (Pritrjevanje.)

Vprašanje večine. — Duh avstrijstva.

Seveda je lahko reči: Vlada prevzemi vodstvo! Vlada mora, če hoče vodstvo prevzeti, seveda po tem biti in ona mora ustvariti primerno organizacijo zbornice. Ta primerna organizacija zbornice — kar se imenuje splošno ustvariti večino — je stvar vlade in jaz na noben način ne morem soglašati z naziranjem poslovnega načelnika nemške nacionalne zveze, ki je menil: Ustvarimo večino za zbornico in ne za vlado! Kaj takega je le kot kratkoročni prehod mogoče, kot most k končni situaciji, eventualno z izrečnim ali pa z neizgovorjenim namenom kakšno vlado vreči in drugo na njeno mesto postaviti. Trajno pa je, kakor rečeno, resnično ustavno življenje mogoče le tedaj, če vodi zbornico vlada efektivno, virtualno.

Zdaj pa, kako ustvariti večino! O ustvarjenju večine se je v tej zbornici zelo veliko govorilo, zlasti od strani govornikov največjih strank te zbornice in to, kar so ti govorniki največjih strank povedali, nas silí, da tudi mi zavzamemo s svoje strani z vso odločnostjo svoje stališče. Vprašanje večine, gospoda moja, ni izključno aritmetično vprašanje, ni samo vprašanje parlamentarne mehanike. Vprašanje večine, gospodje, je vprašanje veliko višje vrste. Politična večina, zares življenja zmožna večina, mora biti od gotovega duha oduševljena (Tako je!), mora jo oživljati enotna duša. Telo, ki se večina imenuje, mora duha imeti, če ne, ni mogoče govoriti o politični življenja značilni večini. Kako si pa govorniki največjih strank te zbornice večino predstavljajo? Zelo preprosto: Mi, tri največje stranke, se spravimo skupaj in ustvarimo večino! In — kakor je to najrazločnejše izval sploštevani gospod načelnik Poljskega kluba — mi sklenemo medseboj pogodbo; v tej pogodbi se natančno določi, kaj dobi dr-

žava in kaj dobe stranke, seveda stranke, ki to pogodbo podpišejo.

Gospodje, to je zelo trhla podlaga za vlado kake večine v tej zbornici. Ali mislite, gospodje, da bodo tisti, ki ostanejo zunaj, na taki podlagi ustvarjeno večino pripoznali, da se bodo čisto mirno uklonili strankarskemu egoizmu, golemu egoizmu posameznih strank? (Živahno odobravanje in ploskanje.) Če ste tako naivni, da to verjamete, le verujte! Boste zelo kmalu bridko prevarani! (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Enoten duh, pravim, mora vladati v večini. Ta enotni duh — mogoče se to zastarelo sliši, toda jaz moram to čisto odkrito reči — ta duh more biti le resnični avstrijski duh. (Pritrjevanje.) Profesor Masařyk sicer meni, da avstrijskega duha sploh ni. (Dr. Masařyk: Centralističnega, sem jaz rekel!) Hvala! To je moje mnenje in ne samo moje, zakaj jaz vem, da resnično avstrijsko čustvovanje zelo močno živi v narodih te države (Pritrjevanje) in to čustvovanje se je silno močno okrepilo in poživilo, ko so narodi Avstrije sprejeli kot darilo cesarja splošno enako volivno pravico. (Pritrjevanje. — Medklici.) Da, gospodje, čisto gotovo, zakaj narodi so vedeli: ta stvar se ne bi bila nikoli napravila, ako bi se ne bil postavil zanjo z vso odločnostjo cesar. (Pritrjevanje.) Torej avstrijski duh, le ta more držati resnično življenja zmožno večino skupaj, ki bi jo tudi tisti, ki bi bili iz večine izključeni, mogli in morali priznati in spoštovati. Ta avstrijski duh, to je zmisel za velikost in moč te države, to je zmisel za enakopravnost vseh narodov te države, to je prepričanje, da more ta država obstajati le, ako se v njenih mejah vsak njen narod dobro počuti in more svobodno razvijati (Živahno odobravanje. — Poslanec dr. Korošec: Tudi če je majhen!), ne samo takozvani veliki in bogati narodi, ampak tudi majhni narodi, vsi narodi brez izjeme! (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Vodilna misel govornikov največjih strank pa je bila: mi si to državo medseboj razdelimo. (Poslanec dr. Rybař: Kakor leta 1867!) Da, tako. Ideja nesrečne nagodbe leta 1867. je bila ja tudi le razdelitev države: tostran bodo vladali Nemci in sicer svobodomiselní Nemci, onstran pa Mažari. (Pritrjevanje.) To je bila vodilna ideja nagodbe leta 1867. Mi smo se pa medtem še delj

LISTEK.

Par dnij na Ruskem.

(Dalje.)

Ob reki Moskvi precej daleč od Kremla in vendar še sredi mesta, se vzdiguje dolga dvonadstropna čisto belo barvana masivna hiša. Ruska državna poslopja ne izvzemši cesarske palače se ločijo od drugih po svoji umazano rdeči barvi, ki da tem kološalnim stavbam nekaj surovega. Ta moskovska hiša je bela. Ni mi žal, da sem šel vanjo. Uniformiran sluga ne se pasport vodstvu s prošnjo, da smem zavod pogledati. V to določena nadzorovalna dama kmalu pride, vede me v lift in koj sva v II. visokem zračnem koridoru. Prijazna dama me pelje iz ene velike dvorane v drugo, v tretjo, četrto. V dvoranah so na obeh straneh v vojaško natančni vrsti same zibelke z malimi od 1 do 5 mesecev starimi deteti, ki so položeni v tako čisto snežno-belo perilo, da obiskovalec za moment pozabi, da gleda do 2000 nezakonskih otrok, kojih matere so jih po porodu semkaj prinesle, kjer ostanejo z njimi največ pet mesecev. Najdenišnico (voz-pitatelni dom) ustanovila je Katarina II. Dama mi je pravila, da so matere z otroci popolnoma brezplačno v hiši. Veliko več tisoč otrok da imajo v okolici po vaseh na reji, ker je za vse pre-

malo prostora v zavodu. Matere stoje vsaka za svojim otrokom, oblečene so v narodno nošo, pokrivalo na glavi, menda kokošnik, je zaradi ložje kontrole za ene rdeč, za druge zelen.

Matere so od 14. leta do ne vem katere starosti. Ene blede kot smrt, druge naivno gledajoče, da se jim vidi, da ne vedo, kaj da se je z njimi zgodilo; otročički so eni čvrsti, močni, kričavi, drugi mali skeletí, oblečeni v tenko modro kožo; par malih imajo, ki leže v gorki vodi, umetno jih redé, ker so prišli na svet prezgodaj.

Na Ruskem je vse gigantično; voz-pitatelni dom s svojimi nepreglednimi vrstami mater in otrok, vplival je name tako močno, da sem bil ves iz sebe; zdelo se mi je, da slišim glas trombe sodnega dne, glas strašne obtožbe. Obisk te hiše mi zaleže za cele ekscercije. Ni treba iskati po kotih beznic; ta hiša govori več nego gledati ponočno življenje od blizu.

V Peterburgu in v Moskvi ni ene tobakarne, prodajalne za papir, kjer bi ne imeli razglednic, ki kažejo carja v vseh mogočih variantah. Koj zraven njega visi povsod Napoleon; dobil bi lahko cel album vseh Napoleonovih epizod. Drugo leto obhajajo prvo stoletnico njegovega pohoda na Rusko. Prijetno je stopati po tako zgodovinskih tleh, kot je Kreml, kjer se na cerkvenih svetih podobah še pozna, kako so Francozi poskušali na njih zlato, prijetno je pa tudi stopati proti onemu

koncu mesta, od koder je Napoleon korakal vanj. Pot vede brez konca in kraja, gotovo 2 uri daleč od centra na periferijo. Najprej pridemo do Dčvičjege polja, kjer se vojaki in dekleta tako zabavajo kot v ljubljanskem praturu pod Tivolijem, in se v belih šotorih ponuja čaj (godi se le vse čisto mirno in tiho); včasih so na tem polju izbirali najlepša mestna dekleta, ki so bila poslana vsako leto mongolskim kanom. Nato pridejo sredi zelenja in drevja po cele kilometre dolge hiše človeškega gorja in bolečin; klinike za umobolne, za kirurgije; od daleč se nazadnje pokaže novodčviči monastir. Naprej nisem šel. Prišel bi kmalu tje, če bi stopal po samotni dalje do reke; onstran nje se vidijo nizki griči, imenujejo se vrabčni holmi; na njih je stal Napoleon, od tam gledal megleno Moskvo, v katero je drug dan marširal ne kot zmagovalc nego kot zmaganeč. Sli so Francozi mimo obzidanega nunskega samostana, nune so junaško branile svoje cerkve in svoja stanovanja. Samostan je zanimiv še zato, ker so vanj zapirali ruski samodržci svoje neposlušne žene ali velike knjeginje. Tako radikalno sredstvo proti nezadovoljnejem mora pomagati.

Predno ptujec zapusti Moskvo, ki se mu kmalu priljubi, obiše galerijo Tretjškovo, da si ogleda glavna dela slikarja Vereščagina, ki se je ponesrečil v rusko-japonski vojski. Bogata brata Tretjakov sta svojo galerijo po-

darila mestu. Zanimale so me, kot pravim, posebno Vereščaginove kompozicije. Tendenca njegova je gotovo prava, pokazati, kaj strašnega da je vojska, kako je nekaj nečloveškega prelihanje gorke, mlade krvi. Ene slika: rumenkasto polje ali od solca sežgan svet, nekaj steblov moli kvišku. Jasno vidiš samo duhovna v črnem ornatu s pomočnikom, ki polje blagoslavlja. Šele ko bližje pogledaš rumenkasto pomandrano polje, razločiš tu glavo z globoko udrtimi očmi, z odprtimi ustnicami, že gnije, tam roko, tam kos v temno bluzo oblečenega hrbta. Gre ti skozi mozeg in kosti. Druga slika: Na enem delu bojnega polja zbirajo in nosijo ranjene vojake, tam čakajo na transport v lazaret. Oficirju se vidi samo malo glave, vsa je obvezana, grnata mu je kos čeljusti odtrgala, obveza je vsa umazano rdeča, skoz njo je udarila kri, po zelenkasti bluzi mu kaplja, da jo kar slišiš in jo hočeš obrisati. Drugemu je roka v krvavi obvezi, apatičen čaka svoje usode. Tretji ima nogo odstreljeno, na bledem obrazu se mu vidi, da ga bo angel smrti kmalu rešil, in ne bo mu treba v lazaretu trpeti. Tretja slika: znana je: azijski barbari so iz odsekanih človeških glav napravili veliko piramido.

Gledalca prevzamejo strašno te in še druge slike v galeriji, da ve in čuti, kaj moli cerkev: vojske reši nas, Gospod.

(Dalje.)

razvili. Danes smo že tako daleč, da se navdušujemo za trodelitev v Cisilitaniji. O tem so govorniki največjih strank popolnoma edini, da se vlada v tej državi razdeli na tri dele, le glede zveznega ključa se ne morejo sporazumeti. (Veselost.) Pogajanja o tem bodo najbržeje še nekaj časa trajala.

Tudi Jugoslovani smo tukaj! — Pomen Jugoslovanov za Avstrijo.

Toda še nekaj bi rad prav posebno poudaril, ker je silno značilno za to, kako govorniki največjih strank našo državno idejo nezadostno razumevajo. Ti govorniki so veliko govorili o avstrijskem problemu. Toda za vse te voditelje strank — to je vodilna ideja, ki se je iz njihovih govorov čula — neha avstrijski problem tako približno pri Spielfeldu! (Pritrjevanje.) Toda o tem vprašanju se moramo pač nekoliko bolj porazgovoriti. Južno od Spielfelda bivajo, kakor znano, Slovenci in Hrvati, laško tudi rečemo Hrvati, kajti Slovenci in Hrvati so en narod (Pritrjevanje), ali recimo Jugoslovani. Doli torej prebivamo mi Jugoslovani. Te jugoslovanske dežele mejijo slučajno na Adrijansko morje, dejstvo, ki je seveda govornikom velikih strank očitno vidno precej neznan. (Živahna veselost in odobravanje — Medkllici.) Lahko nam to ali ono razsežno severno provinco vzamejo in Avstrija ostane še vedno lahko velesila. (Živahno odobravanje in ploskanje.) Vzemite pa monarhiji dežele, koder mi Jugoslovani od davnine prebivamo (Odobranje.) Vzemite ji stran te dežele, potem neha Avstrija biti velesila! (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Enkrat je imela monarhija tri pozicije: nemško; ta je izgubljena, italijansko; je izgubljena, le jugoslovanska je še ostala. In zdaj so vsi naši državniki drug za drugim sistematično na delu, da še to zadnjo pozicijo izgubijo. (Živahno odobravanje in ploskanje.) Nikar si, gospoda, ne domišljajte, da mi tega ne vemo. Mi to zelo dobro vemo in vemo tudi, da je država zvesto mišljenje, dinastično čustvovanje avstrijskih Jugoslovanov temeljnja moč monarhije za njeno pozicijo ob Adriji (Živahno pritrjevanje.) In vsled tega tudi predpogoj za to, da ta država ostane velesila. (Živahno odobravanje.) Nikar se pa s tem ne igrate! S čustvi narodov se ne gre igrati! (Živahno pritrjevanje.) Ali mar mislite, da delate v interesu cesarja, v interesu dinastije, v interesu monarhije, v interesu države, ako nam hočete vedno in vedno dokazovati, da je Dunaj, središče države, za nas nekaj tujega. (Živahno odobravanje.) Tam doli na jugu države leži edina možnost za monarhijo, da se razvije, tam doli se bo usoda monarhije kot velesila odločila! (Živahno pritrjevanje.)

Italijansko - turška vojska.

Odprite vendar oči, gospoda, poglejte vojsko, ki se vrši v Tripolis! Jaz takoj izjavljam, da Italijanom Tripolis privoščim. (Veselost.) Prosim da se me napačno ne razume. Interesantna je metoda, s katero je Italija to vojsko uprizorila. Interesantna zato, ker bi morala ta metoda naše državnike zelo nagibati k premišljevanju. (Pritrjevanje.) 14 dni pred napovedjo vojne je živela Italija s Turčijo v najglobljem miru in v prijateljstvu (Pritrjevanje.) Vedele so ni ničesar o kakšni napetosti. Kar naenkrat si Italijani izmislijo, da je trenotek ugoden, da si osvoje Tripolis. In z občudovanja vrednim mirom in nonšalanco so se postavili nad vsa načela narodnega prava, nad vse postave, recimo (Poslanec dr. Jarc: Civilizacije!), civilizacije narodov in so čisto mirno proglasili: tekem 24 ur je med nami in Turčijo vojno stanje. Pa so se čisto mirno vrgli na Tripolis, da si ga osvojijo. Zdaj so nekoliko nervozni, ker stvar ne gre tako enostavno, kakor so si mislili. Toda oni se lahko tolažijo z mislijo, da se navadno zgodi, da se tisti, ki se mu hoče s silo nekaj vzeti, brani. (Veselost.) Končno smo tudi mi svoj čas v Bosni doživeli podobne izkušnje, ko smo za časa okupacije na čisto nepričakovan odpor zadeli. (Pritrjevanje.)

Grozovitosti laških vojakov.

Naj omenim pri tej priliki mimogrede tudi dogodek, ki se je izvršil med tovarišem dr. Rybašem in baronom Malfattijem. Odkrito rečeno, jaz absolutno ne razumem, čemu se je baronu Malfattiju zaradi vprašanja, katerega je stavil tovariš Rybaš, razburil. Jaz mislim, da smo vendar vsi ene misli glede tega, da se morajo vse grozovitosti v vojski, in če bi jih tudi naše čete uprizarjale, najodločnejše obsoditi. (Živahno odobravanje.) Kakor rečeno, tega ne razumem, kako se more kdo zaradi tega vznemirjati. Baron Malfatti je sicer rekel, da so grozovitosti laških vojakov v Tripolisu, o katerih je

dr. Rybaš govoril, izmišljene in lažnje. Dovolite, gospodje, o teh grozovitosti ne pričajo samo angleški in nemški poročevalci, o teh stvarih beremo tudi v laških listih. (Poslanec dr. Gregorin: »Stampa«, »Avanti«.) V časopisih »Stampa«, »Avanti«, da celo v milan. »Secolo« so bile natančne informacije o teh grozovitostih in danes beremo v listih, da je smatrala pl. laška dama, kneginja Colonna, za umestno, da da duška svojem gnuosu nad tem krutim postopanjem. (Odobranje in medkllici.) Pri tem bi še nekaj opomnil. Pri celi stvari moramo upoštevati vprašanje, ali je Arabce domačine smatrati za upornike ali za vojnega sovražnika. (Pritrjevanje.) Obča navada je, da se smatrajo samo čete za vojskujočega se nasprotnika, medtem ko se s civilnim prebivalstvom, če se vojske udeležuje, brez pardona postopa. Toda pri tem moram pibiti, da se je napad na Tripolis izvršil brez kake pravne podlage, izvršil se je samo zato, ker je Italija hotela imeti Tripolis. In dalje ne smemo pozabiti, da Arabci ne poznajo mednarodnopравниh naziranj in da so popolnoma prepričani, da morajo braniti domovino proti tujemu usiljencu. (Pritrjevanje.) Na taka plemenita čustva, gospodje moji, se mora ozir jemati! Toda, kakor rečeno, to omenjam tako mimogrede, ne da bi se spuščal v nadaljnja vprašanja in konstatiram še enkrat, da Italije zaradi Tripolisa prav nič ne zavidam.

Resni časi

Tripolitanske vojske sem se zato dotaknil, da opozorim na metodo, po kateri Italija postopa. (Prav dobro!) Napad, ki je danes namerjen proti Tripolisu, se lahko jutri obrne — to je samo od mednarodne konstelacije odvisno — proti Albaniji. (Pritrjevanje.) Ta stvar se pa že bolj nas tika. Da, tak napad se obrne jutri ali pojutrišnjem celo lahko proti kakim deželi, ki nam veliko bližje leži kakor Albanija. (Prav dobro!) Nikar se vendar ne varajmo! Ni izključeno, da bodo v doglednem času južne dežele tak napad doživele in takrat bo vprašanje, v koliki meri dinastično zvesto čustvovanje Jugoslovanov še živi, oni činitelj, ki bo morda odločilen za usodo naše monarhije kot velesile! (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Gospodje moji! Da živimo v tem pogledu v zelo resnih časih, nam ne dokazuje samo tripolitanska vojska. Sliši se tudi, da se misli na balkansko zvezo, oziroma da se že ustanavlja, najbrže ne v ta namen, da bi naše koristi in naš vpliv na Balkanu pospeševala (Odobranje.) Tudi včerajšnja razprava v nemškem državnem zboru je vsemu svetu pokazala, v kako resnih časih živimo, in dovolite mi v tem oziru še eno opazko: Nezaslišano in značilno je, da so nemškemu državnemu kanclerju očitali, zakaj da je s svojo previdnostjo in zmernostjo mir ohranil. (Prav dobro!)

V nemirnih časih torej živimo in mi vsi vemo, in tudi naši državniki bi morali to vedeti, kaj pomenijo južne dežele v takem trenutku. Vzemimo, da doživimo jutri ali pojutrišnjem sovražen napad na dežele ob naši Adriji, in mi nimamo niti zveze z Dalmacijo! (Pritrjevanje.) Nad vse značilno je, da se ni ministrski predsednik v svoji izjavi niti dotaknil tega življenjskega vprašanja naše monarhije. (Živahno odobravanje.)

Novo ministrstvo in naši poslanci.

Sedaj prihajam k novemu ministrstvu in k novi vladi. V imenu Hrvaško-slovenskega kluba izjavljam, da je za nas sprememba oseb, ki na ministrskih sedežih sedijo, popolnoma brez pomena. (Pritrjevanje.) Na ministrskih sedežih sedijo sicer časti vredni možje, ali niti eden izmed njih, to povdarjam, ne uživa najmanjše trohe našega zaupanja. (Živahno odobravanje.)

Avstrijski sistem.

In vladna izjava, gospodje moji! No, nekoliko sem o tem že govoril. Dostavljam še, da mi na besede nič ne damo! (Pritrjevanje.) Jaz nočem ekscelence, novega ministrskega predsednika, katerega osebno spoštujem, žaliti, tudi rad pripoznam, da ima dobro voljo in da res vse tako misli, kakor nam je tukaj prebral. Toda on sam tako dobro kakor jaz ve, da bo pri teh razmerah o tem, kar se bo njegovih obljub izvršilo, odločeval ne on, ampak drugi. In kar sem rekel o voditeljih velikih strank, to velja jasno tudi o ekscelenci gospodu ministrskemu predsedniku, da se namreč tudi zanj avstrijsko vprašanje neha pri Spielfeldu. (Prav dobro!) Pardon, gospodje moji, oprostite, spominjam se, da je obrnil svoje oči vendar tudi naprej od Spielfelda, govoril je namreč tudi o laškem vseučilišču. (Veselost. — Prav dobro!) Ampak zelo značilno je: ni si upal pa govoriti o popolnoma sličnih in veliko bolj ute-

meljenih potrebah Jugoslovanov. (Živahno odobravanje.) Da, gospodje moji, ni si upal govoriti niti o vprašanju takozvane zagrebške reciprocitete, če ravno ne zadeva to vprašanje nikogar drugega kakor samo nas. (Klic: In tudi nič ne stane!) To ne stane popolnoma ničesar, odgovarja pa resnični potrebi avstrijskih Jugoslovanov in ravno zato misli naša vlada, da ima dovolj vzroka, da ga ne reši. (Pritrjevanje.) Vendar je to zahteva, katere uresničenje moramo kategorično zahtevati in jo tudi zahtevamo (Živahno odobravanje) in vsaka vlada, ki misli, da to zahtevo lahko pod klop vrže, naj ve, da bo imela opraviti z nami. (Živahno odobravanje in ploskanje.) Vsak ministrski predsednik nam razlaga, da je avstrijski ministrski predsednik in govori nekaj o »avstrijskem sistemu«. Dovolite mi, da pojasnim v dveh besedah ta avstrijski sistem, katerega zastopniki leto za letom na ministrskih sedežih sedijo. Ali veste, v čem ta »avstrijski sistem« obstoji? Ta obstoji v tem, da se iščejo berglje, s pomočjo katerih bi se prišlo od četrta do petka, od petka do sobote. (Veselost. — Klic: »Fortwursteln«.) Da, to je tista slavna »fortwurstlarija«. To je avstrijski sistem, ki ga naši ministri tako skrbno goje. Časi so pa preveč resni, in ne preneso, da bi se ta avstrijski sistem nadaljeval! In ravno mi, ki živimo na najnevarnejši točki v monarhiji, ravno mi, ki živimo tam, kjer je danes — ne pomaga nič, je že treba priznati — težišče monarhije (Živahno pritrjevanje), ravno mi ne moremo te krparije in šušmarstva več prenašati. (Živahno pritrjevanje.)

»Objektivnost«.

Gospod ministrski predsednik je govoril tudi o objektivni upravi. Gospoda! Čudno je, zakaj se od ministrske klopi ta samoposebi umevna stvar vedno ponavlja. To je vendar samoposebi umevno, da mora uprava biti objektivna. Toda, gospoda, če vlada to objektivnost venomer povdarja, se zbudi sum, da na ministrskih klopi sami čutijo, da ta objektivnost v resnici ne obstoja (Živahno pritrjevanje) in da ta marka trije tihotapsko blago! (Odobranje in ploskanje.) Objektivna uprava! Gospod ministrski predsednik pravi, da država ne sme nasproti svojim državljanom nastopati kakor tujka. Jaz, gospodje, pa poznam pokrajine, kjer država nasproti svojim državljanom ne postopa samo kakor tujka, ampak jim stoji kot smrten sovražnik nasproti (Odobranje in ploskanje) in v teh pokrajinah stanujejo Slovenci! (Poslanec dr. Okunewsky: In Rusini! — Klici: Koroška!)

Nemci.

Pri tej priliki bi rad nekaj pripomnil tudi k izvajanjem spoštovanega načelnika nacionalne zveze, ki je pred nami razvil nek narodni program kot program nemške nacionalne zveze. On je, kar se načina reševanja nacionalnih vprašanj tiče, postavil pozitivno in negativno načelo. Negativno s tem, da je dejal, da ne sme v nobeni mešanjojezični deželi večina manjšini vsiliti svojo voljo. (Pritrjevanje.) Izborna, gospodje! In potem pozitivno: Na vseh poljih avtonomne in državne uprave se mora izvesti narodna ločitev in obmejitev. To se iz ust načelnika nemške nacionalne zveze zelo lepo sliši. Jaz bi ga le vprašal: Ali to velja povsodi? (Pritrjevanje.) Glejte, gospodje, to je tista velika neresničnost v politiki (Živahno pritrjevanje), da ti gospodje tega, kar hočejo tam, kjer so v manjšini, za nobeno ceno nočejo tam, kjer tvorijo večino, in da to, kar tam zavračajo kot nemoralno in neznosno, kjer so manjšina, z veliko slastjo prakticirajo tam, kjer se nahajajo v večini! Tu usiljujejo svojo voljo narodni manjšini. (Živahno pritrjevanje.) Jaz bi vprašal gospoda načelnika nemške narodne zveze: Ali to, kar ste rekli, velja samo za Češko in Moravsko, ali velja tudi za Šlezijo, Štajersko in Koroško? (Medkllici.) Pa jaz od njega ne zahtevam nobenega odgovora, jaz namreč dobro vem, kako se ta odgovor glasi, in mi vsi to dobro vemo! Da, gospodje moji, narodni program se ne da na ta način obdelovati, kakor to delajo gospodje od nemške nacionalne zveze, namreč pravo manjšine in narodna avtonomija tam, kjer so manjšina, toda brezobzirno narodno zatiranje tam, kjer tvorijo večino! (Živahno pritrjevanje.) Gospoda! To ni noben avstrijski program, in če hočete tak program izvesti, potem lahko od naše strani računate z najostrejšim odporom! (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Še nekaj o upravi.

In ker smo ravno o upravi govorili, kočem o tem še nekaj reči: Jaz se splošno strinjam s tem, kar je o tem govoril moj neposredni gospod predgovornik dr. Bugatto. Z objektiviteto

samo, katere vrh tega, kakor rečeno sploh ni (Veselost.), ni še vse opravljeno. Objektiviteta igra vlogo tam, kjer upravna oblast sodi, kjer je upravnih uradnik sodnik. Jaz bi rekel, pustimo vendar to igranje z besedama »objektivna uprava« in »neodvisna uprava« mi hočemo dobro upravo (Živahno pritrjevanje.); te potrebujemo. Toda dobre uprave si gospod ministrski predsednik niti ne upa obljubiti. (Zelo dobro!) On govori samo o objektivnosti a ne o dobroti uprave, zakaj on ve — saj je on upravnih uradnik — tako dobro kakor mi vsi, da imamo žalibog zelo slabo upravo. Uprava pa je po večini zato slaba, ker trpimo na preoblični uradništva. (Zelo dobro!), ker imamo preveč uradnikov in se delovna moč uradnikov veliko premalo porablja. (Poslanec dr. Gregorin: Objektivno slaba uprava!) Da, objektivno slaba uprava. (Veselost.)

Stališče Hrvaško-slovenskega kluba.

Sedaj hitim proti koncu in bi rad povedal le nekaj besedi o stališču, ki ga v tej visoki zbornici Hrvaško-slovenski klub zavzema. Jaz bom čisto kratke, pa tudi čisto jasne. Razvoj parlamentarnih razmer v zadnjem času in izjave, ki so jih govorniki največjih strank v zbornici podali, so nam čisto jasno predočile, kakšno stališče imamo v tej visoki zbornici zavzemati. Mi smo spriči vsega, kar se je zgodilo, v tej zbornici popolnoma neodvisni (Odobranje in ploskanje.) In se bomo te neodvisnosti posluževali, kakor bo nam prav! (Ponovno živahno odobravanje in ploskanje.) To, kar se je zgodilo, gospodje, nas odveže dolžnosti pripoznati komurkoli pravico nam kakšen svet podeliti. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Brez nas tudi ne gre! — Mi se nikogar ne bojimo!

Jaz ne bom, gospoda moja, govoril o prosti roki, ta beseda je v zadnjem času v zelo slab glas prišla. (Veselost.) Proglasi se prosta roka (Poslanec dr. Korošec: In zvezane noge! — Živahna veselost.) od marsikaterega, ki je čeprav sramežljivo že kakor Marjetica šel pod lopo (Živahna veselost in pritrjevanje). Ne, gospodje, jaz ne govorim o prosti roki v smislu gotovih strank. Seveda, prosto roko imamo, pa jo tudi res imamo! Prosta roka je lahko mehka tačica, prosta roka pa je lahko tudi jako raskava. (Živahna veselost in odobravanje.) In gospoda bo v tem oziru že nekaj doživela. Toda jaz vam ničesar ne izdam in vam ničesar ne obljubljam. Prihodnost bo pokazala. Nekaj vam pa hočem vendar izdati. Glejte, gospod dr. Kramaš, govornik in vodja enotne češke zveze, je rekel: Brez nas ne gre! Dr. Steinwender mu je odgovoril: Brez nas tudi ne gre! (Veselost. — Poslanec Grafenauer: Z obema pa tudi ne gre! — Živahna veselost.) Zdaj, gospoda moja, vam bom tisto veliko skrivnost razodel: Brez nas tudi ne gre! (Živahno odobravanje in ploskanje.) Brez nas ne gre, če mi nočemo! (Živahno pritrjevanje.) Mi se prav nič ne vežemo, ne tako in ne drugače, mi nimamo navade iti z zvezanima rokama v kakšno situacijo, nimamo navade ne udrihati ne gladiti — ne, mi se nič ne vežemo, toda če nočemo, ne gre — to vam povem, gospoda moja! Če hočemo ali če nočemo, to boste gospodje že doživeli — v naše karte si ne pustimo pogledati! (Veselost in pritrjevanje.)

Spoštovani gospod načelnik Poljskega kluba je govoril o liberum veto, ki vlada v naši zbornici. Gospodje, ste lahko mirni, če nam bo prav, se bojo tega liberum veta izdatno posluževali! (Veselost, živahno odobravanje in ploskanje.) Gospodje, vi vidite, da smo zelo dobre volje, morebiti boljše kakor oni gospodje, ki so tisto mehkodlačno prosto roko proglasili. (Veselost.) In zakaj smo tako dobre volje? Tudi to vam bom povedal: Zato ker čisto natanko vemo, da je v tej visoki zbornici močna stranka — ne toliko po številu kakor po duhu, ki v njej vlada — stranka, na katero se brezpogojno v vseh okolišnih in ob vsakem času lahko zanesemo — to je naša stranka, to smo mi sami! (Živahno odobravanje in ploskanje.) Da, gospodje, na nas same se moremo in smemo hvala Bogu zanesti in na nas se zanaša naš ljudstvo (Živahno odobravanje), ki stoji trdno, neomajljivo in boja veselo za nami! (Živahno odobravanje.) In to vam rečem vsem skupaj, velikim in malim v tej zbornici, vsem na različnih klopih, in vam kličem: Mi se ne bojimo!

(Burno dolgotrajno odobravanje. Viharni klici: Zivio Šusteršič! Govorniku čestitajo.)

: **Naročajte „Slovenca“.**

Italijansko-turška vojska.

Boji pri Tripolisu.

»Agenzia Stefani« poročila iz Tripolisa: Dne 11. t. m. so se vršili pri Sidi Mesriju mali, brezpomembni boji. Sovražnik je brezvzorno streljal iz topov na našo vzhodno fronto in presenetil 2 grenadirski oddelki, ki sta spremljala delavce, da očistijo okolico za streljanje. (Posekajo palme, grmovje in odstranijo druge ovire.) Grenadirji, ki so tudi streljali, so imeli 7 ranjencev. Po poročilih naših vohunov so izgubili Arabci 9. t. m. približno 100 ranjencev in mrtvih. Izgube Turkov še niso znane. Dva turška častnika sta bila ustreljena. Neki drugi vohun poroča, da je zapustilo tripoliško oazo več veljblodov, s katerimi je transportiral sovražnik ranjence v Ainaro. Neki Arabec, ki je došel 11. t. m. k našim okopom, zagotavlja, da je došel v Amzaro iz Garijana turški lovski bataljon s 400 vojaki, med njimi le malo Arabcev. V Gerianu je ostalo le malo Turkov, ker so koncentrirani turški vojaki pred Tripolisom. Redne turške vojaške čete so se opazile tudi pred Homsom in Suaro. Turki imajo v Garijanu štiri, v Ainzari pa dva turška zdravnika, ki imajo pa le malo zdravil. Turški vojaki nimajo drugih živil, kakor riž in nekaj moke, kar pa ne zadošča, dasi se dovažajo Turkom potrebščine preko Tunisa. Turški častniki razširjajo govornice, da Turki ne bodo odnehali in da bodo morali Lahij zapustiti Tripolis. Arabce hujskajo v boj do noža, češ da naši vojaki onečaščajo arabske žene in požigajo mošeje. V Homsu se ni zgodilo nič novega.

Arabci vtrli v Tripolis.

Iz Carigrada se poroča, da so vdrla Arabci ob velikem napadu 8. t. m., dasi so izgubili do 1000 mož, v Tripolis in da so se morali laški vojaki umakniti v tripoliški grad.

Laška akcija v Egejskem morju.

Ker nočejo Turki Lahom Tripolitanije in Barke odstopiti, nameravajo Lahij razširiti vojsko tudi na Egejsko morje. Turki se pripravljajo mrzlično hitro na odpor. Pred vsem je turška vlada izjavila, da bo izgnala iz Turčije vse Lahe. V Solunu izpopolnjujejo utrdbe in polagajo mine; vse baterije so se še enkrat pregledale in vojaki se vadijo v streljanju z velikimi topovi. Laške vojne ladje so opazili blizu Dardanel. »Berliner Tagblatt« poroča iz Carigrada: Avstro-ogrski poslanik v Carigradu grof Pallavicini se je posvetil z velikim vezirjem in se ponudil za posredovalca med Turčijo in Italijo z ozirom na nameravano akcijo v Egejskem morju. Veliki vezir je izjavil, da hoče Turčija toliko časa voditi vojsko, dokler se bo nahajal še en laški vojak v Tripolisu. »Vossische Zeitung« poroča z Dunaja: V tukajšnjih poučenih krogih presoja se nameravano laško akcijo v Egejskem zelo skeptično. Prepričani so o tem da ne bo Italija nič storila, kar bi škodilo koristim monarhije v Egejskem morju.

Lahom v Tripolisu se godi slabo.

»Avanti« piše, da je Lord Kitchener pričel v vojski v Sudanu šele po 2 letih prodirati v notranjo deželo. Laški listi, razven nekaterih, ki jim je vojska zmešala pamet, poznajo vsi resnost in nevarnost prodiranja. Nemogoče je dobiti v severni Afriki toliko veljblodov, kolikor jih je potrebnih za prevažanje živil in vode. Ob sedanjem deževnem času bi bila velika napaka prodirati v notranjo Afriko, ki bi nič ne zaostala za prvo napako generala Caneva, ker ni takoj Arabce razorožil. Kljub izgubam niso laški okupacijski armadi toliko nevarni Turki in Arabci, kakor kolera, ki se je pojavila. Zadnje dni mesca oktobra je umrlo na kolero veliko laških častnikov in vojakov. Kolero povzroča vživanje dateljnov in slabe vode. Laški vojaki trpe veliko žejo, ker jim manjka dobre vode. Arabci mečejo, kjer le morejo v vodnjake mrlične.

Rakovnik pred prihodom Salezijancev.

(Konec.)

In tu je prenehala vsakdanja živahnost. Le zdajzda je kak prijatelj posetil grofa in staro soprogo, sicer je pa vladal zimski mir, kakor ga žele starci, utrjeni od dela. Kmalu pa je legel v večni počitek. Leta 1666. je grof umrl in zapustil grad soprogi, rojeni grofica Strozzi. Tudi to je kmalu podrla smrtna roka. Franc Rigoni je postal naslednik. Kako je prišel do tega gradu, ne pove zgodovina. Znano je le toliko, da se je kmalu iznebil posestva. Krog leta 1674. ga je prodal novemu glavarju Ivanu Seyfriedu, Eggenberskemu knezu. Dne 12. maja 1674. se je pripeljal iz Gradca. Ljudstvo ga je sprejelo pol-

Prelep v avstrijskem parlamentu.

Hummer.

Malik.

no navdušenja. Tja do Save mu je teklo nasproti in ga je med klici in petjem spremilo v mesto. Na gradu so grmeli topovi, v mestu pa je čakal sijajen obed.

Deželni glavar je bil vesel prijaznega sprejema. Hotel je pokazati svojo hvaležnost in to je pokazal v svojem stanovanju na ljubljanskem gradu in v svojem velikem vrtu v Gradišču,* še posebno pa v svojem letovišču v Rakovniškem gradu. Obedi in zabave so bile plačilo za ljubeznivi sprejem.

Le šest let si je obdržal grad, in spet je prišel v drugo roko. Zabave so minule in sobo, kjer so se dan za dnem vrstile zabave in razkošne pojedine, je nadomestila ponižna kapela. Grad je kupil opat cistercijanov, Janez Landstrass, da je kot deželni odbornik izvrševal ondi svoja opravila.

A tri leta le je ostal v gradu in v njem se prikaže nov posestnik. Landstrass je sklenil svojo službo in zapustil Ljubljano, grad pa je prodal Petru Petergallu.

Kakor vsak dosedanji posestnik, tako je tudi ta ostal le malo let. Koncem sedemnajstega ali v začetku osemnajstega stoletja je Rakovnik postal lastnina jezuitov.

Mali gradič se je spremenil v mali samostan. Utihihnil je svetel vrišč, in le molitev in resno učenje sta našla prostor med onimi zidovi.

V kaj ravno je služil jezuitom ta grad, ni najti nobenega pojasnila. Morda je služil za bolne sobrate, potrebojoč miru in počitka. Niti ni najti, kako dolgo so ohranili ta grad. Morda do druge polovice osemnajstega stoletja, do takrat, ko se odpre nova vrsta svetnih gospodarjev.

Tu je začel grad izpreminjati lice. Vsak je nekaj odstranil, nekaj izpremenil. Stolpič nad vhodnim obokom je izginil, izginil oni hodnik, ki je vezal grad z enonadstropnim desnim poslopjem; enonadstropno desno poslopje se je izpremenilo v pritličje; izginila sta tudi okrogla, čokata stolpa, ki sta kot močna stebra vzdrževala zid sedanjega srednjega dvorišča. Zasuli so velike kleti pod gornjim dvoriščem, nekot polne vina, in od njih je ostalo le nekaj sledu in ljudska pravljica, da so pod ono zemljo zakopani zakladi. Na desni spodnjem dvorišču pa so zgradili prostoren hlev za konje in govedo, ki je še stal o prihodu salezijancev.

Krog leta 1774. najdemo na Rakovniku Janeza Krizost. pl. Pollini, ki je že leta 1779. grad deloma prodal (za tri tisoč goldinarjev), deloma pa zamenil z dvema hišama na Starem trgu. Grof Janez Ursini Blagay je postal gospodar.

Skoraj 50 let je ostal grad v lasti te plemenite družine. Še-le leta 1825. je zopet padel v tuje roke.

In tu sledi cela vrsta novih posestnikov: Edward Hohn, Ivan P. Schwarz, Lucija Tomek, Duffé, Schmitt in Hren. gradom in za gradom.

Obširno je bilo zemljišče, spadajoče h gradu. Toda pohlep po dobičku je razkosal zemljišče, da je salezijanec ostal le grad in majhen prostor pred gradom in za gradom.

*) Kjer stoji zdaj uršulinski samostan.

Kupujte le vžigalice: „U korist obmejnim Slovincem“

Dnevne novice.

+ **Govor dr. Šusteršiča** je prinesel novega in svežega duha v avstrijsko politično mizerijo. Skoro z nobenim govorom v sedanji budgetni debati se časopisje ni toliko pečalo kakor se z dr. Šusteršičevim. »Neue Freie Presse«, ki če le more, ignorira slovenske poslanke, je v svoji številki dne 11. t. m. priložena se z dr. Šusteršičevim govorom v članku »Das wahre Österreichertum des Abgeordneten Šusteršič« na široko pečati. Da je glavno glasilo avstrijskega judovskega svobodomiselnstva z našim dr. Šusteršičem jako nezadovoljna, to se razume, priznava mu pa v isti sapi, ko izliva vanj svoj judovski žolč, veliko parlamentarno sposobnost, češ mož ima že zopet nevarne načrte v glavi. »Neue Freie Presse«, ki je vsakomur naprodaj — pod pogojem, da visoko plača — se zalotava zlasti v to, da je dr. Šusteršič poudaril potrebo obnovitve pravega avstrijskega duha. Ker našemu načelniku ne more drugače blizu, ga denuncira, češ on je bil načelnik tiste »Slovenske Unije«, ki je povzročila — ljubljanske septemberske izgrede! Nesramni Jud, ki je to pisal, se seveda ni spomnil, da »Slovenske Unije« takrat sploh še ni bilo. »Presse« se nadalje seveda jezi, ker je naš načelnik s pravo lučjo osvetlil početje Italije in pokazal, odkod preti Avstriji nevarnost. Kajpak, »Presse« se pusti že lep čas plačati za to, da dela »štimungo« za Italijo v Avstriji. Najbolj pa boli srce tistih Judov, ki za tem listom stoji, da je dr. Šusteršič tistim trem strankam, ki hočejo skleniti kartel, da bi »vladale« državo preko in brez Jugoslovanov, povedal v brk, kar zaslužijo in da se je »drznil« reklamirati za tisti narod v Avstriji, ki je največja opora monarhije, iste pravice kakor za druge. To seveda ne gre v nemške svobodomiselnice glave. Brezmejen srd govori iz »Presse«. In to nas zelo veseli. To nam kaže, da je dr. Šusteršič s svojim govorom res zadel žebelj na glavo in izvestnim ljudem zmešal štrečno. Dr. Šusteršič je jasno pokazal, da vsaka avstrijska vlada, ki hoče vladati po nemškoliberalnem načelu, da je v vsakem slučaju in pod vsakim pogojem treba ohraniti nemško hegemonijo na pretežno škodo Slovencev in Hrvatov, tvega svojo eksistenco in državi grob koplje. To boli gospode! Če nima zoper nas drugega argumenta kakor podle denunciacije, potem stoji njihove stvari kaj slabo. — Med tistimi, ki se na dr. Šusteršiča jeze, je seveda tudi »Arbeiterzeitung«. Umevno. Jugoslovani zaradi furorja socialnih demokratov lahko čisto mirno spe. To ostane, vsi morajo zopet priznati, da je dr. Šusteršič mož, na kate-rega smo Slovenci lahko upravičeno ponosni. On je dvignil s svojim velikim umom naš ugled in vse jugoslovansko ljudstvo mu bo zato vsikdar hvaležno.

+ **Užaljeni »Narodni listy«.** Dr. Šusteršičev govor je v gotove kroge kakor strela udaril. Med tiste, ki jim govor našega načelnika ni všeč, spadajo tudi »Narodni listy«, ki pišejo 10. t. m.: »Cele tri tedne je dr. Šusteršič napovedoval, da pada v proračunski debati izjava, ki bo povzročila veliko presenečenje. Bili smo resnično radovedni radi njegovega obečanja. Moramo pa reči, da je bilo, kar je danes z lažnjivim patosom predaval, popolno razočaranje. Razlagal je, da zbornica nima voditelja. Gotovo je menil, da bi mogel ta voditelj biti on. Dodal je, da je predrznost, če se parlamentu neprestano očita, da ni za nič. Naj si baje diplomati samim sebi stavijo usodno vprašanje, k čemu smo mi tukaj! Zbornica nima nobenega vodstva. Zato se sile, ki v njej resnično tiče, ne morejo uveljaviti. Nato je dr. Šusteršič označil načelo, da more edino vlada voditi parlament, kajti brez vodstva vlade, ki ima tudi moč, je ustavno življenje nemogoče. Opozarjamo dr. Šusteršiča, da je bil kranjski poslanec, rajni Karl Hohenwart, ki je vodil zbornico dolgo časa, ne da bi bil minister. Kar se tiče ustvaritve zbornične večine, je rekel dr. Šusteršič, da mora imeti telo, ki se imenuje večina, tudi dušo. Če mislijo baje voditelji velikih strank, da je treba samo, da bi sedli skupaj in ustanovili večino, potem pa celo državo med seboj razdelili, se jako motijo, kajti z golo sebičnostjo si ne bodo pokorili strank, ki bodo izven večine. Dalje je govoril dr. Šusteršič o poljskem liberum veto. Pravil je, da si tudi Jugoslovni prisvojujejo pravico imeti liberum veto in si pridržujejo svojo popolno prostost in svobodo. Ne bodo pustili nikogar pogledati v svoje karte in bodo porabili svojo svobodo, kakor se bo samim zdelo prav. Slovenci nimajo baje nobenega vzroka zaupati nobenemu članu sedanjega kabineta. Slovenci igrajo veliko ulogo v zunanji politiki za slučaj, da bi Avstrija imela vojsko

z Italijo. Napad, ki ga je Italija izvršila na Tripolis more jutri izvršiti na Albanijo, ali na kako drugo Avstriji bližjo deželo. Vprašanje, kako močni bodo v takem trenutku dinastični in patrijični čuti Jugoslovanov, odloči nad usodo monarhije kot velemoči. Slovenci imajo v zbornici strank, na katero se morejo slepo zanesti. Ta stranka so najbrž sami. Zato, končujoč svoj govor, kliče zbornici in njenim strankam: »Ne bojimo se!« Tako se ne glasi vprašanje za katero se gre. Dr. Šusteršič se moti. Vprašanje je, ali se dr. Šusteršiča in njegovih ljudij kdo boji. — Tako meni mladočeško glasilo. Ravno bratska čustva niso, ki odsevajo iz mladočeškega lista. Kar se vodstva zbornice tiče, nočemo preiskovati, v koliko odgovarja poročilo »Narodnih listov« resnici, vemo pa, da bi se n. pr. g. dr. Kramar ne branil biti voditelj parlamenta, če bi — mogoč! Ampak faktum je, da se je dr. Kramarju še vsaka večja akcija ponesrečila in da so ga Čehi sami označili za svojo največjo politično nesrečo. »Narodnim listom« gotovo ni všeč, ker je dr. Šusteršič odločno povedal, da Jugoslovani ne bomo trpeli, da bi v Avstriji vladale takozvane velike tri stranke, mi pa bi naj v kotu čepeli in gledali, kako se mečejo milijoni v nemške, češke in poljske dežele. »Narodni listy« bodo počasi že kapi-rali, da smo tudi mi tukaj in hočemo imeti svoj prostor na solncu. In kar se tiče vprašanja, kdo se koga boji — »Narodnih listov« se gotovo nobeden.

+ Liberalni napadi na dr. Lampeta.

Na včerajšnjem shodu na Glincah je deželni odbornik dr. Ivan Zajec z ozirom na brezvestne napade na dr. Lampeta glede cestnega zakona to-le izjavil: »Z ozirom na vse obsojbe vredne napade liberalcev na dr. Lampeta, v katerih se mu krati osebna čast in poštenje, ko mu očitajo uradno laž, izjavljam, da so to pot liberalci zopet pokazali, da jim je v boju proti nam ostalo edino orožje laži in obrekovanja. Za to izjavljam: V deželnem odboru sem na podlagi uradnih spisov dokazal, da je bil »Narod« mistificiran po svojem poročevalcu. Zraven mene je sedel dr. Tavčar; bil je tiho kakor grob in je molčal, ko sem zahteval, da se ta dejstva zabilježijo v zapisniku. Kedor molči, priznava. Dr. Tavčar je moral molčati, ker se je prepričal o grdobiji »Narodnih« laži. Z ozirom na to, da »Narod« ponavlja ovrženo laž, konstatujem, da dr. Tavčar ravno tako dobro ve, kakor jaz, resnico, ki je v diame-tralnem nasprotju z lažmi »Naroda«. Dr. Tavčar je do pičice informiran o resnici, ki je uničevalna za liberalce. Ker je »Narod« z zvijačami se hotel izmazati, in ker je zahteval, da naj priobčimo zapisnik in uradni spis dež. odbora, odgovarjam: Bomo! Prav gotovo se bo to zgodilo, ali takrat ko bo nam prav, ko bo čas najprimernejši za tak izreden dogodek. Do takrat pa lahko »Narod« z novimi lažmi dokazuje prejšnje laži. Velikodušno nam je »Narod« diktilal dva dni, da priobčimo zapisnik in uradni spis, a čakal je samo en dan in je zopet ponovil prejšnja očitanja. Sem velikodušnejši in dam gospodu, ki ima dolžnost varovati osebno čast in poštenje tudi političnega nasprotnika in ki velja za kavalirja, da pove svojim žurnalistom resnico, odloga do prihodnjega dežel. zbor! (Op. uredništva: Kakor je videti, bo pri tej reči prišlo ven nekaj takega, kakor podpis Ivana Hribarja na nemško-slovenski pogodbi.)

+ Javni ljudski shod v Krašnji.

Krašnja sta hotela obvladati liberalca, oficijant Štrukelj in učitelj Grmek. Od včeraj bo morda nekam drugače. Ljudski shod, sklican od Kmečke zveze, se je sijajno zvršil in govorniku dr. Kreku ter naši stranki je v ogromnem številu zbrano ljudstvo v svojim navdušenem pritrjevanjem izkazalo svoje simpatije in zaupanje. Pred shodom je bil šum; omenjena liberalca sta zbrala kakih 15 ljudi krog sebe, ki so peli in kričali, seveda ob glasnem odporu naše množice. Nazadnje so utihnil in shod se je mirno zvršil. Naši so se razšli veseli in pogumni, liberalna frajtarja sta ostala v sramoti; njunih dosedanjih pristašev jih je pa več pritrjevalo večini, češ, S. L. S. ima prav. Krašnja je in ostane naša!

+ **Občinske volitve.** Iz Mekinje se poroča: Dne 12. t. m. so se vršile občinske volitve v Mekinjah. Kljub hudemu navalu naših in kamniških liberalcev je prodira naša lista z veliko večino.

+ **Vabilo na občni zbor »Slovenske Lige« Katoliških Akademikov,** ki se vrši na Dunaju dne 15. t. m. v prostorih »Českega doma«, I., Drachengasse 3 (Hotel Post, Fleischmarkt). V slučaju nesklepčnosti se vrši občni zbor uro pozneje ne glede na število navzočih članov.

+ **»Slovenska Straža«.** Včeraj se je vršil občni zbor »Slovenske Straže«

V luki Kanton.

Kanton.

REVOLUCIJA NA KITAJSKEM.

V Pekin dohajajo vedno hujša poročila. Severna armada prodira proti Pekinu, ki ni še edini med večjimi mesti v rokah vstajev. V Naukinu so Mandžuanzi vprizorili strašno klanje med Kitajci. Klali so može, žene in otroke, osobito pa dijake. Pred Fučonom so vstasi porazili Mandžuanca. Mladi Kitajski cesar, katerega podoba danes objavljamo, ne bo več dolgo vladal Kitajske. Brez vsakega boja so prevzeli vstasi vladu v velikem mestu

Kantona. Staro mesto leži ob reki Bisernici. Obdaja jo 10 kilometrov dolg, 12 m visok in do 7 m debel zid. Zanimivo je, ker prebiva do 100.000 Kantončanov v malih ladjah na reki. Kanton je glaven sedež kitajske industrije. Svilnata industrija, barvane steklarne in druge industrije so v mestu razvite. Iz Kantona se izvažajo čaj, svilne preproge, sladkor, kasija, palice, papir, uvažajo se predvsem opij, bombaž, volna, koline, petrolej in vžigalice.

v Ljubnem na Gorenjskem. Govoril je F. Terseglav.

Naprednjaki na zagrebškem vseučilišču v manjšini. Liberalni hrvaški listi točijo bridke solze. Uprava hrvaškega vseučiliškega podpornega društva je bila doslej trdna postojanka hrvaškega liberalizma. Pri volitvah v nedeljo pa se je ta trdnjava liberalizmu podrla. Pravaška lista je dobila 184 glasov, liberalna 191. »Domagojeva« 71 glasov. Treba je ožje volitve, ki se vrši danes. »Domagojci« bodo glasovali s pravaši. Ziveli hrvaški akademiki!

Iz deželnega odbora. Stavbni adjunkt Kasal, Otahal in Mencinger so imenovani za komisarje. — Deželni zboru se predloži izprememba zakona za povzdigo živinoreje iz l. 1890. Izprememba se je zlasti določila o licencovanju in vzdrževanju bikov v smislu sklepa živinorejskih zadrug. — Zaradi razširjajoče se bolezni na splovilih pri goveji živini se naroči deželni živinozdravnikom, da poučujejo živinorejce o zdravljenju te bolezni. Zadrugam se prispeva za nabavo bissulina. — Deželni odbor se obrne do ministrstva za javna dela za dovolitev investicijskega fonda k obrtnopospesovalnemu zavodu, ki potrebuje primernih lastnih prostorov.

Tržaški letalec Widmer ki je nameraval poleteti v sredo s pasažirjem iz Gorice v Trst in moral preložiti svoj polet radi raznih zaprek — tako ni mogel dobiti na primer pripravni hangar za svoje letalo — na nedeljo, je bil prisiljen tudi v nedeljo opustiti polet. Pripetila se mu je namreč nezgoda. V soboto je napravil mali polet da preizkusi motor svojega »Bleriota«. Čez nekaj minut se je hotel spustiti na zemljo v takozvanem drkalnem poletu, to je z vstavljenim motorjem. Toda ta drkalni polet — najtežja stvar pri letanju — se mu ni posrečil, pristal je s preveliko silo in razbilo se mu je stalo letalo. Poškodba sicer ni posebno znatna, toda zadostovala je, da je moral opustiti nameravan polet.

Štrajk v Podgori v papirnici je končan. Delavke so šle zopet na delo. Določili so jim dne 1 K 60 vin.

Število slovenskih advokatov in koncipijentov v Gorici. Število slovenskih odvetnikov v Gorici je tako veliko, da mora priti pri normalnem razvoju v nekoliko letih odvetniška zbornica v slovenske roke. Navedemo jih imenoma: Odvetniki so doktorji: Franko, Levpušček, Novak, Pavletič, Podgornik, Puc, Sket, Stanič, Treo, Tuma. Koncipijenti so doktorji: Bobič, Brezigar, Dermota, Faganel, Irgolič, Marušič, Medvešek, Olip, Orel, Pikuš, Rakun, Šapla, Valenčič, Zabukovšek, Zerjal. Skupaj 25.

Kolera na Hrvaškem. Na Hrvaškem sta zopet dva nova slučaja kolere. V Martinem je obolela na kolero neka Gjoka Zanic, v vasi Krcedina v staropazovačkem okraju pa neka Živka Lazarevič.

Umrl je v Celovcu odvetnik in bivši poslanec dr. Jožef Luggin.

Prestavljen je v Pulj koncipist tržaškega ces. namestništva dr. V odopivec.

Promoviral je na Dunaju za doktorja prava g. Peter Vavpotič.

Zaušnica vzrok smrti. Včeraj ponoči je v Kamniku umrl Ivan Kr. Lužar, stavec v Slatnarjevi tiskarni. Lužar je bil miren in pošten fant. Včeraj je šel okoli 8. ure zvečer proti Podgorju (po domače Filipine). Ko je šel iz gostilne, pride iz gostilne nek fant ter mu brez povoda z roko pripelje zaušnico. Lužar je šel nato v Kamnik, kjer je kmalu tožil, da mu je slabo. Tožil je, da nikomur nič žalega ni storil in vendar je bil napaden in udarjen na sence. Kmalu nato je umrl. Truplo Lužarjevo bodo zdravniki preiskali. Pogreb nesrečnega mladeniča bo jutri ob 5. uri popoldne. Naj v miru počiva!

Trdovratna samoumorilka. Izpila strup in skočila s četrtega nadstropja. Trafikantinja Leticija Colautti, stanujoča v ulici Dante Alighieri št. 12 v Trstu, stara 41 let, je včeraj v svojem stanovanju izpila dozo fenilne kisline, da bi storila konec svojemu življenju. Ko so njeni domačini prihiteli k njej, da jo rešijo, je skočila z okna četrtega nadstropja na spodnjo ulico. Obležala je smrtno ranjena sredi luže krvi. Ob 11. uri in pol dopoldne pa je umrla v bolnišnici. Več vzrokov jo je tiralo na nesrečni korak: med drugimi spor s svojim ljubljencem in dejstvo, da jej je gospodar trafike v ulici Media št. 13 pred par dnevi odpovedal službo.

Mlad tat. Franc Kalan, 17 let star, posestnikov sin iz Zgor. Besnice, je posestniku Jožefu Paplerju iz veže izmaknil vrečo posušenih gob v vrednosti 150 K. Te gobe je prodal v Kranju nekemu trgovcu za 87 K. Kupil si je lovsko puško, ostali denar je pa skrnil v dimniku v podstrešju. Fant se izgovarja, da je zato izvršil tatvino, ker mu je manjkalo denarja. Kalan je pa še nekaj drugih tatvin izvršil, med drugimi tudi pri posestnici Jeri Jurič v Zgor. Besnici, ki je imela v predalu shranjenih 180 K, od katerih je izmaknil 40 K, vse drugo je pustil.

Kupčija z vinom. V Št. Jerneju na Dolenjskem imajo vinogradniki na prodaj mnogo letošnjega pridelka. Gospod župnik ima popisane nad 400 hektolitrov. Seveda je to komaj ena petinka tega, kar se je pridelalo. Imena viničarjev se lahko izvedo pri občinskem ali farnem uradu. Cene so 48 do 52 vin. postavljeno v Novo mesto ali na Videm.

Izplačevanje uradniških plač. Državni uradniki, vstevši sluge in druge pogodbene uradnike, bodo od 1. januarja 1912 naprej dobivali svoje plače po pošti. Izplačilne pole, katere so se polagale pri davčnih uradih v svrhu dobave plače, se z novim letom ustavijo. Do sedaj so bili po poštnih uradih izplačani le nekateri uradi ter vpokojeni uradniki, orožniki, sluge itd. — Poštni uradi bodo imeli precej več opravila, država pa nekoliko prihrankov.

Ciganska nadloga. V noči na 3. novembra je bila Janezu Tolarju, gostaču v Podkoritu, občina Boh. Bistrica, ukradenih večja množina klobas, sladkorja in masti. Storitci so utrli šipo pri kuhinjskem oknu, ga odprli in izvršili tatvino. Dognali so, da so storitci cigani in sicer Viljem Seger ter njegova priležnica in še neki drug okoli 17 let stari cigan. Dan popreje so bežali pri Tolarjevi ženi. potem pa kake

Kitajski cesar Puji.

četrt ure od tod v gozdu taborili, po tatvini so pa izginili. Orožniki so jih drugi dan zasačili v gozdu pri Obernah. Ko so cigani orožnike zagledali, so jo popihali, eden pa je ustrelil med begom iz revolverja na orožnike. Na licu mesta so pustili 13 ukradenih klobas, sladkor, kavo, mlin za kavo, eno odejo in dr. Dosedaj se te ciganske tolpe ni posrečilo vjeti.

Zverinski umor se je zgodil v gozdu Polehradič na Moravskem. Našli so strašno razmesarjeno truplo kajzarja Jožefa Lupaca. Glava je bila zavita v vrečo. Sodijo, da je bil Lupac oropan.

Igralka pobegnila radi dolgova. Iz Berolina je pobegnila v Moskvo igralka Mici Wirth. Rusija Wirthove noče izročiti Prusiji, ker gre le za slučaj navadne goljufije.

Štajerske novice.

Š Smrtna kosa. Umrl je sinoči v Framu pri Mariboru z zlatim križcem odlikovani framski župan g. Gert. — V Gradcu je umrl vseučiliški profesor g. dr. Fric Pichler. — V Mariboru je umrla gospa Frančiška pl. Flaudung, stara 71 let. — Umrl je veleposestnik g. Jožef Jezernik, gostilničar pri »Grenadirju« v Polulah pri Celju.

Š Pištola ni za otroke. Posestnika sin Maks Pavlič iz Konjic se je igral doma z neko izposojeno pištolo. Pri njemu sta bila njegov brat Mihael in njegov prijatelj Franc Počivalšek, Maks Pavlič je pištolo po nesreči sprožil in kroglja je zadela njegovega brata v trebuh. Morali so ga težko ranjenega prepeljati v bolnišnico.

Telefonska in brzojavna poročila.

ČEHI ZA LAŠKO FAKULTETO V PRAGI.

Praga, 13. novembra. »Union« objavlja uvodnik, ki priporoča, da naj se namesti laška fakulteta v Pragi, kjer bi ne bilo spopadov med češkimi in laškimi dijaki.

DR. FIEDLER O SESTAVI VEČINE.

Praga, 13. novembra. »Samostatnost« objavlja intervju z dr. Fiedlerjem, ki je izjavil, da bo Stürgkh brez Čehov težko dobil večino. Glede na sestavo večine je izjavil Fiedler, da predno se ustanovi trdna večina, se morajo prej dogovoriti o vladnem programu Poljaki, Čehi in Nemci.

POLJEDELSKI MINISTER.

Praga, 13. novembra. Tu se govori, da se imenuje novi poljedelski minister prihodnji teden. Profesor Braf bo portfelj najbrže sprejel.

LEPI VOLILCI IN LEP POSLANEC.

Lobosice, 13. novembra. Na shodu volilcev poslanca Hummra, ki je imel znani nastop s poslancem Malikom, se je izreklo neomejeno zaupanje in ga pozvalo, naj svoj mandat obdrži.

PROTIDINASTIČNE NEMŠKE DEMONSTRACIJE NA DUNAJU.

Dunaj, 13. novembra. V »Volks-halle« se je vršil včeraj shod, katerega

je sklicala »Zveza Nemcev za Nižjo Avstrijo«. Shod je protestiral zoper šole Komenskega in italijansko fakulteto. Poslanci Pollak, Waber in Wedra so pri tej priliki govorili velezdajsko in silno napadali dinastijo in cesarja. — (Čemu pa imamo vladne zastopnike pri shodih?) Množica je klicala: »Živio Hohenzollern!« »Živio cesar Viljem!« »Živio nemški prestolonaslednik!« Po shodu so skušali demonstranti demonstrirati pred češkimi bankami in naučnim ministrstvom, a jih je policija razkropila.

AVSTRIJA PROTI RAZŠIRJENJU LAŠKE AKCIJE NA EGEJSKO MORJE.

Dunaj, 13. novembra. »Reichspost« poroča, da so v berlinskih dobroučenihih diplomatskih krogih govori, da namerava Avstro-Ogrska v sporazumu z drugimi vlastmi storiti korake, da nasproti italijanski vladi prijateljsko izrazi svoje pomisleke proti eventualni akciji Italije v Egejskem morju, ki bi se mogla dotakniti balkanskih interesov.

NESREČA NA AVSTRIJSKI TORPEDOVKI.

Pulj, 13. novembra. Pri torpedovki »Anaconda« se je pokvaril parni ventil, nakar je para oparila dva kurjača in enega mornarja. Kurjača sta mrtva, mornar težko ranjen.

PRED VOJSKO V EGEJSKEM MORJU.

Carigrad, 13. novembra. Vlada je razdelila rezervistom na otoku Lemnos obožje, da dostojno sprejmejo Lah. Napad Lahov na otok pričakujejo v najkrajšem času.

KITAJSKI VSTAŠI USMRILI TJENČUNŠKEGA GENERALNEGA GUVERNERJA.

Berolin, 13. novembra. »Lokalanzeiger« poroča, da so umorili vstaši v Tjenčinu generalnega guvernerja. Mesto je v oblasti vstajev. Vstaši napovedujejo, da zasedejo Pekin 13. novembra. Storili so vse, da vjamejo regenta, če bi pobegnil proti severu.

SOC. DEMOKRATI ZOPER VOJSKO.

Berolin, 13. novembra. Tukaj se je vršilo včeraj 12 shodov soc. demokracije, na katerih se je protestiralo zoper laško-turško vojsko ter zoper vojno razpoloženje med nemškim in angleškim narodom. (To razpoloženje bodo soc. demokrati težko odpravili.)

ŠTRAJK JETNIŠKIH PAZNIKOV.

Stanislav, 13. novembra. Jetniški pazniki tukajšnje kaznilnice pretijo s štrajkom, ker je oblast zaprla 4 paznike, ki so na sumu, da so pomagali Siczynskemu, da je ubežal.

VELIK CIKLON V AMERIKI.

New York, 13. novembra. V državi Wisconsin je ciklon povzročil strašna razdejanja. Mrtvih je 23 ljudi, 50 ranjenih, na Michiganskem jezeru pa je utonilo 12 mornarjev.

Ljubljanske novice.

Ij »Albanija in Albanci«. Nadaljevanje tega predavanja g. prof. K. Dermastia se vrši jutri ob 8. uri v Ljudskem Domu, dvorana na galeriji. Vstop vsakemu prost.

Ij Martinov večer v Rokodelskem Domu. V lepem vencu mičnih prirediteljev kat. društva rokodelskih pomočnikov zavzema včerajšnji Martinov večer prav častno mesto. Prišel se je z nastopom zbora pevcev kat. društva rokodelskih pomočnikov, ki so pod strokovno spretnim vodstvom g. Pavla Gorjupa gladko in precizno zapeli tri pesmi in želi viharno odobravanje, tako da so morali ponavljati Adamičev zbor »Na vasi«. Nato je govoril — že pri nastopu živahno pozdravljen — g. profesor dr. Josip Jeršič; govoril je izredno živahno, zabavno, obenem pa instruktivno, kar je v resnici umetnost. Njegove besede o važnosti kat. društva rokodelskih pomočnikov so naredile na nas globok vtis. G. Jernej Ložar je s svojimi dobro osoljenimi, dovršeno prednašanimi kupleti izzval salve ploska; občinstvo ga ni pustilo z odra, ampak je nestrpnno zahtevalo ponavljanje. V pravem pomenu besede pa je dvorana odmevala ploskanja in odobravanja pri komičnem prizoru »Vesela postopača«. Naši stari znanci na odru Rokodelskega Doma, gg. R. Vrančič, Iv. Peterlin in A. Jeločnik, so se — kar mora pripoznati še tako stroga kritika — izkazali kot v vsakem oziru spretni igralci; vse igranje je bilo naravno, kretanje igranje, maska primerna. — Solist, g. Fr. Jager, je imel v Vilharjevem »Mornarju« lep uspeh, seveda potrebuje njegov glas še šole Konečna točka: »Strah z dolgo roko« (burka s petjem v treh dejanjih) je prav povoljno uspela; gg. igralci R. Vrančič,

žič, Iv. Peterlin, A. jeločnik, M. Gothard, Fr. Jager in Iv. Kilmovec so bili prav srečno izbrani predstavljavci svojih ulog in burka je šla z izredno prožnostjo preko desk v popolno zadovoljnost občinstva. — Martinov večer kat. društva rokodelskih pomočnikov je v vsakem oziru dosegel svoj namen; podal je številno zbrano občinstvu skrbno prirejeno, plemenito zabavo in pridobil društvu novih, iskrenih prijateljev.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Ga. pl. Föderperspergova je zopet zbolela ter boluje baje na rahlem vnetju slepiča. Ker se je ta bolezen sporočila šele v soboto popoldne, je gđc. T. Thalerjeva v zadnjem hipu, prevzela partijo bolnega člana ter omogočila večerno predstavo opere »Prodana nevesta«. — Jutri, v torek, se igra prvič komedija Lud. Thome »Moral« z gosp. A. Verovškom v glavni vlogi. — V soboto operna noviteta »Suzanina tajnost« in »Ksenija«. — V nedeljo prvič burka »Nebesa na zemlji«.

Ij. Umrj. je v Ljubljani trgovec g. Rupert Müller, star 72 let.

Ij. Napad. Ko je sinoči šel domov mitniški paznik Ivan Markovič, ga je pred Bežigradom čakal delavec Andrej Pirc, kateri ga je naskočil in z nožem sunil v desno ramo, potem pa zbežal proti kolodvoru, kjer sta ga ujela poškovnanec in stražnik Nikolaj Večerin. Markovič je zadobil prvo zdravniško pomoč na osrednji policijski stražnici, potem pa moral v deželno bolnišnico. Pirc so izročili deželnemu sodišču.

Ij. Sam se je zglasil. V soboto se je pri policiji zglasil 63letni delavec Andrej Obreza iz Hotiča, češ, da je brez sredstev. Ko so mu pa natančno pregledali obisti, so prišli tudi na to, da ga želi videti litijsko sodišče zaradi prestopka § 460 k. z. ter ga vtaknili v zapor.

Po svetu.

Od dimnikarja do generala. Te dni je bil povišan v generala Gjorgje Mihaldžić. Ob tej priliki poročajo o njem hrvaški listi: Bil je sin revnega srbskega duhovnika v Kovinu v Banatu in po poklicu dimnikarski pomočnik. Leta 1877. so ga vzeli v vojake; v enem letu je postal korporal. Tedaj se je pričela okupacija Hercegovine pod poveljstvom generala barona Jovanovića. Mihaldžićev bataljon se je nahajal v Stolcu, ko so ga obkolili sovražniki; približal se je trenotek, ko je bilo treba ali umreti od lakote in žeje, ali se pa udati sovražniku. Tedaj se je iz lastnega nagiba ponudil narednik Gjorgje Mihaldžić, da se preoblečen splazi skozi sovražnikov tabor in donese generalu Jovanoviću vest o obupnem stanju po sadke v Stolcu. Z veliko smrtno nevarnostjo je Mihaldžić svoj načrt tudi sijajno izvršil in tako rešil svoj bataljon. Vlado ga je za ta čin odlikoval z zlato svetinjo za hrabrost in mu podelil oficirsko čast. Da je bil tudi slednje vreden, pričča najbolj dejstvo, da je stalno napredoval in postal sedaj — po 33 letih — general.

Znamenja draginje. V prvem polletju l. 1911. se je ustanovilo v Avstriji 21 delniških družb s 47-78 milijoni akcijskega kapitala, okoli 23 delniških družb s kapitalom 43-13 milijonov kron v prvem polletju l. 1910., 15 delniških družb z 23-77 milijoni K v prvem polletju l. 1909., 14 družb z 35-5 milijoni v prvem polletju l. 1908. in okoli 33 družb z 86 milijoni kron v prvem polletju l. 1907. 60 delniških družb je zvišalo svoj osnovni kapital za okroglo 220 milijonov, a lansko leto le 38 družb za okroglo 164 milijonov kron, 31 družb za 44 milijonov v prvem polletju l. 1909. in 27 družb za 40-4 milijone kron v prvem polletju l. 1908. Družbe z omejenim jamstvom so se v prvem polletju l. 1911. zopet močno pomnožile ter so se dosegle na tem polju najvišje številke bodisi glede na novoustanovljena podjetja, bodisi glede na zvišanje osnovnega kapitala. Ustanovilo se je v prvem polletju l. 1910. 226 družb z omejenim jamstvom in z osnovno glavnico 433 milijonov kron, a lani v istem času 199 družb z 31-77 milijoni osnovne glavnice, l. 1909. 145 družb z 39-47 milijoni kron in v prvem polletju l. 1908. 134 družb z 39 milijoni kron. Vplačani osnovni kapital znaša 378 proti 265, 29 in 35 milijonov kron v zadnjih treh letih, v gotovini vplačani kapital pa 23 milijonov kron proti 16-78, 12-7 in 13-13 milijonov kron v zadnjih treh letih. Nadalje je zvišalo letos v prvem polletju 37 družb z omejenim jamstvom svoj kapital okroglo za 4 milijone K. Tudi število industrijskih podjetij je močno narastlo letos. V prvem polletju l. 1911. se je ustanovilo 138 novih tovarn, lani pa celo leto le 187. 15 obratov se je razširilo, a lani celo leto 36.

Naraščanje cen žita na Zg. Avstrijskem. Iz Linca poročajo, da so na vseh zgornjeavstrijskih trgih znatno narastle cene žita. Na žitnem trgu v Riedu so narastle cene pri 100 kg za 40 v — 1 K. Cene so bile pri 100 kg sledeče: ječmen 19 K 50 vin., oves 20 K 50 vin., pšenica 24 K 50 vin., rž 20 K 50 vin. Vsled podražanja žita nameravajo peki na Zg. Avstrijskem zvišati cene kruhu.

Newyorški klub milijonarjev. »The Recept Club« se je ustanovil minule dni. Člani smejo biti samo večkratni milijonarji. Lokale imajo v južnem delu mesta in sicer v 21., 22. in 23. nadstropju Knickerbocker-Trust-Company poslopja. K ustanoviteljem kluba spadajo I. P. Morgan, Jakob H. Schiff, G. F. Backer in Charles Schwab. Ena izmed glavnih dolžnosti članov je, da v klubovih lokalih ne govorijo o trgovskih poslih. Kot člani smejo pristopiti samo večkratni milijonarji. Število članov je omejeno na 250. Vsak zastopnik velikih finančnih interesov v Wallstreet je član tega kluba. Vsakemu članu je tudi dovoljeno neko gotovo število tovarnišev iz multimilijonarskih krogov predlagati za člane.

Zastrupljenja v francoskem topničarskem polku. V Troyesu je obolelo s znaki zastrupljenja veliko število vojakov 70. topničarskega polka vsled vživanja konzervnega mesa. Obolelo je nad 100 mož.

Stavka predilnih delavcev. V Kraljevem dvoru so po tritedenski stavki pričeli zopet delati delavci tamošnjih predilnih tovarn. Stavkujočih delavcev je bilo 5500. Delavci so dosegli 5 do 10 odstotno zvišanje plač. Tudi v drugih čeških tekstilnih krajih so se stavkujoči delavci vrnili na delo.

UČITELJSTVO.

— **Razpisane učiteljske službe.** 1. Na enorazrednici v Podstenju za moške prosilce. Rok do 3. decembra t. l. okraj Postojna. 2. Na štirirazrednici v Zatičini. Rok do 30. novembra t. l. okr. Litijska. 3. Na trirazrednici v Črmošnjicah dve učni mesti. Rok do 28. novembra t. l. okraj Novo mesto. 4. Na štirirazrednici v Dolenji vasi. Rok do 6. decembra t. l., okraj Kočevje. 5. Na enorazrednici v Bukovici. Rok do 5. decembra t. l., okraj Kranj. 6. Na štirirazrednici dekliški šoli v Kočevju dve učni mesti. Rok do 8. decembra t. l., okraj Kočevje. 7. Po eno učno mesto na petrazrednici v Loškem potoku, na trirazrednici v Šmarjeti, Št. Rupertu, v Tržišču in na dvorazrednici na Bučki, nadučiteljsko mesto na dvorazrednici na Kalu pri Št. Janžu. Rok do 21. novembra t. l., okraj Krško. 8. Na trirazrednici v Št. Petru na Krasu. Rok do 23. novembra t. l., okraj Postojna. 9. Na štirirazrednici v Starem trgu pri Ložu eno učno mesto. Rok do 19. novembra t. l., okraj Logatec. 10. Na dvorazrednici v Štalcarjih eno učno mesto. Rok do 22. novembra t. l., okraj Kočevje. 11. Na dvorazrednici v Rovtavi pri Logatcu nadučiteljsko mesto. Rok do 19. novembra t. l., okraj Logatec. 12. Na štirirazrednici v Cirknici eno učno mesto. Rok do 19. novembra t. l., okraj Logatec. 13. Na enorazrednici na Ostrožnem brdu učno mesto za moške. Rok do 13. novembra t. l., okraj Postojna.

Visoko odlikovanje:

Pri letošnji higijenični razstavi v Draždanah je bila tvrdka F. A. Sarg-ov sin in dr., odlikovana z veliko nagrado. Tvrdka ima v zalogi kremo za zobe »Kalodont« in glicerino toaletno milo.

Brez vsakega posebnega naznanila.

3402

Marija Müller naznanja potrtega srca v svojem imenu, kakor tudi v imenu svoje hčerke **Josipine Laibacher** ter vseh sorodnikov vsem prijateljem in znancem žalostno vest, da je nas ljubljani, nepozabni soprog, oče, brat, stric, tast in svak, gospod

Rupert Müller
trgovec

po dolgi, mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti v 72. letu danes ob treh zjutraj mirno zaspal v Gospodu. Pogreb predragega rajnika bo v torek, dne 14. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Selenburgova ulica 12 na pokopališče k Sv. Križu. Sv. maša zadušnica se bo brala v farni cerkvi Marijinega oznanjenja.

Prosi se tihega sočelja.

Ljubljana, dne 13. nov. 1911.

I. kranjski pogrebni zavod Fr. Dohertlov.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306'2 m, sred. zračni tlak 736'0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Velovi	Nebo	Padevin v 24 urah v mm
11	9. zveč.	737'1	10'3	brezvetr.	jasno	
12	7. zjutr.	39'1	8'1		oblačno	3'8
	2. pop.	37'6	11'0		del. obl.	
	9. zveč.	36'9	8'8	sl. svzh.	jasno	
13	7. zjutr.	35'4	6'9		sk. obl.	0'6
	2. pop.	34'7	11'2	brezvetr.	oblačno	

Srednja predvčerašnja temp. 11'6°, norm. 4'6°
Srednja včerašnja temp. 9'3°, norm. 4'4°

Dobro ohranjen 10 PS 3393

plinosesalni motor

malo časa v obratu, prvovrsten izdelek, pripraven za električni obrat ki se odda le radi premembe v obratu, se ceno proda. Prijazne ponudbe pod M. S. 15' na upravo lista.

Jutri v torek se otvori

Prva ljubljanska higijenična mlekarna

v Lingarjevi ulici šte. 1 (palača meščanske imovine).
Zajamčeno polno mleko in mlečni izdelki.

3392

DUNAJ

LONDON

PARIS

RIM

3380

MASTIN

ki se dobiva pri vsakem trgovcu. Svetovnoznan doktorja pl. Trnkóczyja kranjski redilni in varstveni prašek za živino. Na razstavih je dobil prve medalje, od živinorejcev na tisoče zahvalnih pisem. Dobiva se po pošti, najmanj pet zavojev za 2 K 70 v.

Olimpija krema brez maščobe, lepotilo prve vrste, je najboljšje in najuspešnejše sredstvo za odstranjenje vsakovrstnih kožnih napak, kakor so pege, izpuščaji, lišaji, mozoli itd. Mali lonček K 1-20, veliki lonček K 2-.

Olimpija puder rožnat, bel in creme, daje licu svežo in posebno sijajno mladostno polt, in je popolnoma neškodljiv. Škafulja 1 K 50 v.

Pomada za rast las krepi lasišče in zabranjuje izpadanje las. Lonček 1 K 20 v.

Osipalo prašek za otroke in odrasle, vojake, turiste. — Karton 30 vin.

Mazilo zoper ozeblino. Sredstvo zoper ozeblino. — Lonček z navodilom o rabi 80 vin., tucat 8 K.

Otroško mazilo je za otroke z ožuljenimi mesti. — Lonček z navodilom 40 vinarjev, tucat 4 K.

Lekarna Trnkóczy, zraven rotovža, v Ljubljani.

Prva največja eksportna tvrdka.

Telefon 190.

Drogerijske cene.

Št. 14.560

Prodajalna v najem.

3376

V posloplju meščanske imovine v Ljubljani oddati je za rok 1. avgusta 1912 eno v pritličju hišnega trakta na Pogačarjevem trgu ležečo prodajalno s kletjo vred v najem.

Pismene ponudbe sprejema do vštetelega

30. novembra 1911

mestni gospodarski urad, kjer se v uradnih urah dobivajo eventualna pojasnila.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 3. novembra 1911.

Za oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane začasno postavljenj c. kr. deželne vlade svetnik:

Laschan l. r.

Oglejte si veliko zalogo koles z originalno znamko

„PUCH 1911“

pri Fr. Čudnu trgovcu v Ljubljani

Prešernova ulica, samo nasproti frančiškanske cerkve.

Raznih znamk kolesa od 110 K naprej vedno v zalogi.

Zaloga šivalnih strojev: Singer, Ringschiff. Pouk za strojno vezanje gratis.

Edino zastopstvo za Kranjsko!

Čeniki zastoj, poštnine prosto. — Čeniki zastoj, poštnine prosto.

913

Naznanilo preselitve!

Naznanjam, da sem se 3383 2 s svojo mizarško delavnico preselil v Ljubljano na Sv. Petra cesto št. 7, (pri „Avstrijskem carju“).
Priporočam se za vsa dela spadajoča v moje stroko, in sprejemam vsa popravila temna in svetla. S spoštovanjem
Anton Bernik.

Nova trinadstropna hiša

v bližini »Zvezde« se poceni proda zaradi rodbinskih razmer. Polzve se pri Fr. Čudnu v Ljubljani. 3382

ŽIMA

morska trava, peresa za pohištvo kakor tudi vsi tozadevni predmeti se dobe pri Štefanu Nagy, trgovina z železnino, Ljubljana Vodnikov trg, šte. 5. 2821

Plachte za vozove

pokrivala za komate in odeje, platno za jadra na meter najceneje pri Štefanu Nagy, trgovina z železnino, Ljubljana, Vodnikov trg šte. 5. 2822

Gospodarstvo.

g Razdeljevanje vzrejevalnih premij od strani deželnega odbora kranjskega se vrši: v ponedeljek, 13. novembra 1911, ob 9. uri dopoldne v Št. Vidu na Dolenjskem; v ponedeljek, 13. novembra, ob 9. uri dopoldne v Šmartnem pri Litiji; v ponedeljek, 13. novembra, ob 9. uri dopoldne v Metliki; v ponedeljek, 13. novembra, ob 2. uri popoldne v Zagradcu; v ponedeljek, dne 13. novembra, ob 3. uri popoldne pri Sv. Križu nad Litijo; v ponedeljek, dne 13. novembra, ob 3. uri popoldne v Črnomlju; v torek, 14. novembra, ob 9. uri dopoldne v Št. Lovrencu ob Temenici; v torek, dne 14. novembra, ob 9. uri dopoldne v Radečah na Dolenjskem; v torek, 14. novembra, ob 9. uri dopoldne na Vinici; v torek, 14. novembra, ob 2. uri popoldne v Mokronogu; v torek, 14. novembra, ob 3. uri popoldne v Št. Janžu; v torek, 14. novembra, ob 2. uri popoldne v Predgradu; v sredo, 15. novembra, ob 9. uri dopoldne na Igu; v sredo, 15. novembra, ob 9. uri dopoldne na Bučki (Krško); v sredo, 15. novembra, ob 3. uri popoldne v Grosupljem; v sredo, 15. novembra, ob 3. uri popoldne v Leskovcu (Krško); v četrtek, dne 16. novembra, ob 10. uri dopoldne v Kočevju; v četrtek, 16. novembra, ob 9. uri dopoldne v Št. Jerneju; v četrtek, dne 16. novembra, ob 2. uri popoldne v Novih Lazih; v četrtek, 16. novembra, ob 2. uri popoldne v Kostanjevici; v petek, 17. novembra, ob 10. uri dopoldne v Moravčah (Brdo); v petek, 17. novembra, ob 9. uri dopoldne v Izlakah; v petek, 17. novembra, ob 9. uri v Cerkljah (Krško); v petek, 17. novembra, ob dveh popoldne v Lukovici; v petek, 17. novembra, ob 2. uri popoldne v Kandršah; v petek, 17. novembra, ob 2. uri popoldne na Čatežu ob Savi; v soboto, 18. novembra, ob 9. uri dopoldne v Kandiji; v soboto, 18. novembra, ob 3. uri popoldne v Toplicah; v ponedeljek, dne 20. novembra, ob 9. uri dopoldne v Trnovem pri Ilir. Bistrici, na sejmišču ali na drugem od županstva za to določenem prostoru. Premovala se bodo le sesajoča teleta. Teleta naj se pripeljejo, ako le mogoče, s kravami. Vsakdo mora imeti za vsako goved, ki jo pripelje na premovanje, zdravstveni potni list. — Lastniki lepih telet, ki se zavežejo rediti jih za pleme vsaj še eno leto, prejmejo vzrejevalno premijo 50 K, od katere se izplača 20 K takoj, 30 K pa po preteku enega leta, ako jih pravilno vzrejajo. Posestniki, katerim se podeli ta premija, morajo biti dobri živinorejci ter morajo vzrejati vsaj polovico telet za pleme v razmerju s številom krav, ki jih povprečno rede. Razen teleta, za katero se podeli premija, pa mora lastnik imeti ostalo potrebno število telet pod pol leta starih. Vsak razstavljavec mora biti točno ob določenih uri s svojo živino na premovalnem prostoru, ker bi se drugače na prepozno prignane živali ne moglo ozir jemati. Vsakdo mora imeti od županstva potrdilo, koliko krav in koliko telet pod pol leta starih povprečno redi ter koliko živine ima vsega skupaj. Zivinorejci se opozarjajo, da naj rede kolikor mogoče večje število telet za pleme, ker se bodo enaka premovanja vršila tudi prihodnje leto. Deželni odbor bode nakupoval tudi plemenske bičke čiste pasme.

Glasba.

* Pet božičnih pesmi za mešan zbor, samospeve in orgle, uglasbil Anton Grum; založila Katoliška bukvarna v Ljubljani. Cena izvodu 60 vin.

Omenjene, pravkar izišle pesmice, ki so zložene na znano besedilo kakor: Angeljsko petje se sliši v višavi (2 napeva), O Jezus vsem Odrašenik, Zvonovi zvonijo in O svetli dan o polnoči, so namenjene v prvi vrsti pevskim zborom po deželi, zlasti manjšim, ker se je skladatelj posebno oziral na razmere istih. Prirejene so zatorej v lahkem, melodijoznem in vseskozi v prav dostojnem cerkvenem slogu. Priporočamo jih vsem našim cerkvenim in vsem manjšim ampak tudi večjim zborom prav toplo. Pevci se jih bodo radi učili in ljudstvo rado poslušalo. Ker je cena izvodu-partituri prav nizka, niso izšli nosamezni glasovi. Obširneje oziroma strokovnjaško oceno prinese »Cerkveni Glasbenik«.

Oženjen hišnik
obenem pisarniški sluga
in skladiščnik se sprejme

proti prostemu stanovanju in kurjavi, nadaljna plača po dogovoru. — Osebna predstava pri V. Scagnettiju, Cesta na Rudolfovo železnico 16, tovarniški kontor. Reflektuje se samo na neporečene osebe, razumne, zdrave in delavne

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

Za naše
gospodinje,
matere, žene
in dekleta.

Od gospodinje je odvisno blagostanje in sreča družine; gospodinje in matere imajo pa tudi v celem narodnem gospodarstvu eno najvažnejših vlog.

Blagor narodu, ki ima dobre, skrbne in varčne gospodinje! Dolžnost vsakega naroda, ki hoče prosperovati, je, da skrbi za vzgojo večjih in spretnih gospodinj.

V zadnjem času se sicer po raznih gospodinjskih šolah skrbi za prospeh in povzdigo umnega gospodinjstva, toda našim meščanskim, delavskim in kmečkim materam ter ženam, ki takih šol ne morejo obiskovati, je manjkala dosedaj strokovna knjiga, ki bi jim bila zvest in zanesljiv svetovalec.

Vsaka slovenska gospodinja mora biti tedaj vesela nove knjige:

Gospodinjstvo.

Navodila za vsa v domačem gospodinjstvu
važna opravila. ∴ Šolam in gospodinjam
sestavila

∴ S. M. Lidvina Purgaj ∴

voditeljica „Gospodinske šole“ v Ljubljani.

Knjiga je pregledana od najboljših strokovnjakov; deželni odbor in c. kr. kmetijska družba sta se zanjo zelo zavzela, ker se bo rabila tudi na gospodinjskih šolah. Knjiga ima izredno nizko ceno, namreč samo K 2·20 za broširan in K 2·80 za trpežno vezan izvod, po pošti 30 vinarjev več.

Pisateljica sama je dolgoletna, praktična gospodinja, kateri pa ne manjka kot voditeljici „Gospodinske šole“ tudi temeljite teoretične naobrazbe.

Knjiga obravnava vse panoge gospodinjstva za vse sloje našega ljudstva, tako za preprosto, kakor tudi obširnejše gospodinjstvo.

H koncu knjige je dodal praktični zdravnik dr. Dolšak še pouk o zdravilstvu in postrežbi bolnikov.

Knjiga je opremljena z mnogimi, lepo uspelimi slikami, izmed katerih so nekatere večbarvne.

To dragoceno knjigo naj si nabavijo za mal denar vse naše gospodinje, matere, žene in dekleta.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Tisk: »Katoliške Tiskarne«.

ZALOGA AMERIK. PISARN. OPRAV „JERRY“
Registraturne omare od 50 K
∴ naprej ∴
Cenik zastoj

THE REX CO, Ljubljana,
Hotel pri Mallču. Telefon št. 38.

Pozor! Gostilničarji in mesarji!
Enonadstropna hiša,

popolnoma prenovljena, na glavnem trgu, z gostilno, mesarijo in sobami za tužce, hlevi, lednico in nekoliko vrta se zaradi odpotovanja poceni proda z vso opravo in koncesijo.

Tu se vrši na leto 12 sejmov. Proda se za 12.000 kron.

Da se tudi v najem, najraje kakemu mesarju, Ogleda se lahko pri lastniku v Višnji gori št. 5. na Dole jskem.

KINTA
CYCLES
K.C.L.

Priznana močna, lahko tekoča solidna in neprekosljiva so 866

„Kinta“-kolesa.
Najboljšo jamstvo. Ilustrovani ceniki brezplačno.
K. Camernik, Ljubljana, Dumaška c. 9.
Specialna trgovina s kolesi in posameznimi deli.
Izposojevanje koles.

Dober trgovec

z najmenj 30.000 K kapitala ima lepo bodočnost pri dobro vpeljanem stavbenem podjetju, pri katerem bi sam deloval kot družabnik in komercialni vodja. Ponudbe pod A. M. 55. na upravo lista.

MEID

iz lastnega čebelnjaka, torej pristni in s strojem iz satja izbrizgan, prodaja v škatljah (nefrank.) po 5 kg po 9 K župnik Fran Lakmayer v Predvoru p. Tupaliče. 3289

Priporočamo 2794

drože (kvas) iz drožarne Josipa Košmerl
Ljubljana, Frančišk. ulica št. 8.
Izborna blago! Točna postrežba.
Zahtevajte drože v prid »Slov. traže!«

Dva skoraj nova (samo par mesecev rabljena) 3316 6
pisalna stroja „ADLER“
se prodasta po zelo nizki ceni. Pošlje se na zahtevo vzorec pisave. Jamstvo za funkcijo. Na ogled pri tvrdki THE REX CO. Ljubljana Selenburgova ulica 7.

Dva velika skladiščna lokala

primerna tudi za delavnice, se dasta takoj ceno v najem na Turškem trgu 2. Natančnejša pojasnila daje hišnik istotam. 3384 3

Odgovorni urednik: Miha Moškerc.